

Szakmai program

a TÁMOP Hajléktalan emberek társadalmi és munkaerő-piaci integrációját segítő programok támogatása c. pályázati felhíváshoz TAMOP-5.3.3/08/1 (Közép-magyarországi régió)

BMSZKI „Együttes Erővel” Program¹

Az „Együttes Erővel” nevet adtuk a BMSZKI előtt álló több éves programnak, mert ezzel is hangsúlyozni kívánjuk, hogy előre lépés csak akkor érhető el, ha

- az ügyfél is és az esetfelelős szociális segítő is
- az esetfelelős szociális segítő is és a specializált (foglalkoztatási, lakhatási, addiktológiai) szociális segítők is
- a BMSZKI specializált szociális segítői is és a többi szervezet munkatársai is együttes erővel dolgoznak összehangoltan az azonos célok érdekében.

Az „Együttes Erővel” nevet adtuk a BMSZKI előtt álló több éves programnak, azért is, mert ezzel is hangsúlyozni kívánjuk, hogy a program céljai csak akkor érhetőek el, ha összekapcsoljuk a hazai és az Európai Unió erőforrásokat, keretfeltételeket, a TÁMOP projekt és az Összefogás Közalapítvány beilleszkedési programját, a BMSZKI és a fővárosi hajléktalan-ellátók ilyen irányú tevékenységét.

A program célja, belső, szervezeti feltételek

A BMSZKI „Együttes Erővel” Program célja, hogy

- a hajléktalanellátó rendszert **huzamosabb ideje igénybe vevő**, rossz munkaerő-piaci pozíciókkal rendelkező, de **a munka és az önálló lakhatás világába még eséllyel visszailleszthető ügyfelek számára** egy új(abb) esélyt adjon az újrakezdéshez, az önfenntartás megszervezéséhez
- a munkájukat és önálló lakhatásukat éppen elveszítők számára** esélyt nyújtson a tartós hajléktalanság elkerülésére, megelőzésére a munka és az önálló lakhatás világába történő **mielőbbi** visszailleszkedés elősegítésével
- a BMSZKI-ban és a vele együttműködő szervezetekben **a segítő szakemberek munkájának hatékonysága, eredményessége hosszabb távon is növekedhessen**: a program során az ügyfelek és segítőik „megtanulják”, hogy „együttes erővel” az intéz-

¹ Az EEP céljainak, eszközeinek kialakítása, megtervezése 2009. augusztusa során zajlott: a BMSZKI szakmai vezetője irányításával heti rendszerességgel projekt-tervező csoportmegbeszélésekre került sor, melyen résztvett a BMSZKI szakmai és gazdasági vezetése, az eddigi foglalkoztatási/képzési és támogatott lakhatási programok szakértői, a potenciális főreferensek és mentorok, „harmadik szem” szociális munkások. Az előkészítés során piac-felmérésre, tájékoztató előtárgyalásokra került sor a képző intézmények, egyes foglalkoztatók körében, a különböző támogatott lakhatási lehetőségek piacán. Ezek, valamint az eddigi empirikus tapasztalatok, BMSZKI-adatok, a meglévő és mozgósítható kapacitások, az elérhető érdemi és szakmai eredmények értékelése és mérlegelése alapján került sor a projekt-terv kialakítására.

ményrendszerből való kikerülés, a – támogatott, vagy nem-támogatott - önfenntartás a cél

A BMSZKI „Együttes Erővel” Program beépül a BMSZKI már kialakított munkarendjébe, egyes pontokon azt továbbfejlesztve.

- A BMSZKI-ban mára már kialakult az esetfelelősi szociális munka rendszere és az ezt támogató team-munka rendszere.
- A BMSZKI-ban az elmúlt években végrehajtott EQUAL program keretében megerősödött a hatékonyabb munkamegosztást elősegítő az ún. referenci hálózat rendszere (foglalkoztatási, lakhatási, addiktológiai, szociális otthoni referensek az egyes intézményekben, hálózatba szervezve), létrejött és fenntarthatóan működik az ezeket összefogó ún. Szociális Információs Központ („SZIK Iroda”), valamint az Álláskereső Iroda (képzési tanácsadó/szervező szolgálattal).²
- A BMSZKI-ban az elmúlt években - az Összefogás Közalapítvány finanszírozásával - végrehajtott „Beilleszkedési támogatási”, támogatott lakhatási programok keretében kialakult a hajléktalan-ellátást hosszabb, vagy rövidebb ideje igénybe vevők „kiléptetését/visszaileszkedését” segítő eljárások munkamódszere, rendszere.³

Ezek a mára kialakult munkaformák szervezeti átalakulással, a szociális segítők képzésével, képességfejlesztésével, munkaszervezéssel, az információs és dokumentációs rendszer átalakításával jártak.⁴ Külön-külön e programok több száz ügyfél helyzetének a javulásához járultak eddig hozzá.

Az „Együttes Erővel” Program az eddig elért szakmai eredményeket kívánja néhány sarkalatos ponton továbbfejleszteni.

- A TÁMOP program megköveteli az eddig – legalább is formailag – önállóan működtetett foglalkoztatási/képzési, illetve lakhatási visszaileszkedést segítő munkálatok összekapcsolását. Függetlenül a konkrét kiírás komoly problémáitól, érdemes kísérletet tennünk arra, hogy e visszaileszkedést segítő munkálatokat valóban az eddigieknél jobban összekapcsoljuk. Ez a szociális segítők és a különböző szervezetek közötti új együttműködési formák, új eljárások, dokumentációs és információ-áramlási megoldások kifejlesztését igényli.
- A TÁMOP projekt „kemény” (nehezen teljesíthető) eredmény-elvárásokat állít a végrehajtó szervezetek elé. A BMSZKI számára ez egy kísérlet lehet arra is, hogy vajon meg lehet-e, s ha igen, akkor mennyiben lehet megvalósítani számszerűsíthető eredmény-elvárásokat, ehhez kapcsolódó működést, munkaszervezést, juttatási rendszert a hajléktalan-ellátás egyes szolgáltatásai körében.
- A hatékonyabb munkamegosztás a szociális segítség területén is jobban szervezett koordinációt igényel a segítő folyamatban résztvevők között. De a gyarapodó támogatási eszközrendszer „összefogása” is megköveteli egyfajta felelős „esetmenedzseri” szerepkör fokozatos kialakítását. Ezért a szakmai továbbfejlesztés további sarkalatos pontja a „Harmadik Szem” szociális munkás szervezésében megvalósuló olyan „kis esetkonferenciák”, esetmegbeszélő csoportok rendszerének a bevezetése és beépítése a munkánkba, melyen az esetfelelős szociális segítő, az ügyféllel foglalkozó specializált

² Lásd erről részletesebben: <http://bmszki.hu/file/equal2/zarotan/zarotan/eredmenyek.pdf> és <http://www.bmszki.hu/szik>, illetve: <https://webgate.ec.europa.eu/equal/jsp/dpComplete.jsp?cip=HU&national=32>

³ Lásd erről részletesebben: <http://www.bmszki.hu/kivezetoutak>,

⁴ Lásd erről részletesebben: <http://www.bmszki.hu/doksi>

szociális segítők, illetve az ügyféllel foglalkozó más szervezetek munkatársa (függetlenül attól, hogy „BMSZKI-s” ügyfélről van-e szó) időről-időre áttekintik a már megtett és még megteendő lépéseket a visszailleszkedés érdekében.

Minden „Együttes Erővel” Programba bevont („EEP”) ügyfél esetében minimum három ilyen esetmegbeszélő alkalmat tervezünk: legalább egyet-egyét az (1) előkészítés, a (2) bevonás/döntés/megállapodás és a (3) végrehajtás/utánkövetés szakaszában.

Csak a legszűkebben vett projekt-adminisztrációt tervezzük kizárólag a TÁMOP projekt idejére, az összes többi elemet, különösen az említett szakmai továbbfejlesztési célokat úgy tervezzük, hogy azok fenntarthatóak legyenek a projekten túl is, és a BMSZKI, a hajléktalanellátás közép távú továbbfejlesztését szolgálják. Ezért gondoskodnunk kell a továbbfejlesztett működési mód munkamegosztásbeli, munkaszervezésbeli, szervezeti, finanszírozási és információ-áramlási támogatásáról, ezek fenntartható kialakításáról.

A megvalósítás, az ahhoz kapcsolódó új eljárások összefoglalása

- a) Az esetfelelős szociális munkások az általuk segített ügyféllel folytatott segítő beszélgetés („első interjú”) során, illetve az ezt követő segítő folyamat során **kiemelten törekednek arra, hogy az önfenntartóvá válás személyre szabott lehetőségeit feltárják**, erre vonatkozóan meghatározzák a konkrét megteendő lépéseket a „szociális munka tervében”, és a „megállapodásban”.
- b) Amennyiben - akár az első beszélgetéseket követően, akár később – az önálló lakhatásnak, illetve a munkaerő-piaci pozíció javításának a bármilyen fajta lehetősége láthatóvá válik (ezt rögzítik, mint minden további kulcslépést a dokumentációs rendszerben⁵) – **az esetfelelős szociális munkás megvizsgálja**, hogy
 - a TÁMOP feltétel-rendszernek megfelel-e az ügyfél
 - a TÁMOP támogatási eszközei között van-e alkalmazható eszköz/támogatás
 - az Összefogás Közalapítvány (ÖKA) támogatott lakhatási programjának megfelel-e az ügyfél
 - milyen egyéb segítő/támogatási lehetőségek mozgósíthatóak

Ezt a „vizsgálatot”, szükségletfelmérést az esetfelelős szociális munkás nem egyszer, hanem szükség esetén **időről-időre elvégzi** a segítő munka folyamatában (és rögzíti a szükségletfelmérő adatlapokon).

- c) Amikor azt látja az esetfelelős szociális munkás, hogy van értelme és lehetőség is arra, hogy az ügyfél résztvegyen az Együttes Erővel Programban: **elkezdje az ügyféllel együtt a felkészülést/felkészítést. Ennek során nagyon alaposan meg kell vizsgálni, hogy valóban nincsenek-e kizáró okok, illetve a bevonáshoz szükséges ügyintézési lépéseket is meg kell tenni.**⁶
- d) Ha várható, hogy az ügyfél **3 hónapon belül** bevonásra kerülhet az Együttes Erővel Programba, akkor ebben az időszakban - a felkészülés/felkészítés keretén belül - **az ügyfélnek részt kell vennie egy, a BMSZKI lakhatási és foglalkoztatási főreferensei/mentorai által szervezett csoportos tájékoztatón** („toborzás”), melyen közvetlen

⁵ A program indításáig elkészül az EEP dokumentációs, információ-szolgáltatási és eljárásrend leírása a szükséges űrlapokkal.

⁶ A feltételekről, megteendő munkaügyi stb. lépésekről külön szórólapos és plakát-formátumú tájékoztatók készülnek a budapesti ügyfelek, ellátók és közreműködő szociális segítők részére.

és aktuális információkat kaphatnak az aktuális foglalkoztatási/képzési, illetve támogatott lakhatási lehetőségekről, ezek feltételeiről

- e) Ugyanebben a szakaszban az esetfelelős szociális munkásnak részt kell vennie egy esetmegbeszélésen (1. esetmegbeszélés), melyen a „Harmadik Szem” szociális munkással együtt mérlegelik a bevonás esélyeit.
- f) Amennyiben mind az ügyfél, mind az esetfelelős szociális munkás úgy látja, hogy az ügyfél részt venne az Együttes Erővel Programban: **az esetfelelős szociális munkás részletesen megindokolt és érvekkel alátámasztott javaslatot készít** a részvételre vonatkozóan, s azt **eljuttatja** (a „Harmadik Szem” szociális munkáshoz) **a TÁMOP program szakmai vezetőjéhez**⁷
- g) A javaslat alapján – elsősorban a visszailleszkedési folyamat sikeres/eredményes végrehajthatóságát, illetve a projekt aktuális finanszírozási helyzetét szem előtt tartva – **az Együttes Erővel Programba való bevonásról a TÁMOP szakmai vezetője dönt**

A bevonásra vonatkozó döntést megelőzően a szakmai vezető köteles figyelembe venni

- az ügyfél körülményeit, szándékait, motivációját, erőforrásait
- az **esetfelelős** szociális munkás javaslatát
- a másik „**Harmadik Szem**” szociális munkás javaslatát
- a foglalkoztatási és lakhatási **főreferens**, illetve **mentorok** javaslatát
- foglalkoztatás esetén a **foglalkoztató szervezet vezetőjének** szándékát

Ezek a személyek alkotják az adott ügyfél „**EEP Bizottságát**”, mely

- vagy az ügyfél személyes meghallgatásával,
- vagy anélkül, de személyesen „bizottságként” összeülve (2. esetmegbeszélés)

alakítja ki álláspontját, melyet követően a szakmai vezető meghozza döntését és egyben kialakítja a személyre szabott és aláírandó EEP Terv és Megállapodás kereteit.

- h) A döntést követően az adott konkrét Együttes Erővel Programban való részvételről, annak feltételeiről, tartalmáról, lépésekről, támogatásokról stb. szóló **EEP Tervet („Egyéni fejlesztési terv”)** és **Megállapodást**, mint annak végrehajtásáért felelősök, aláírja: **az ügyfél, az esetfelelős szociális munkás, és a („Harmadik Szem” szociális munkás) szakmai vezető.**

Ettől az aláírástól számítva **az ügyfél az EEP-be bevont ügyfél**, aki jogosult lesz a programon belüli támogatásokra, a vele végzett támogatható tevékenységek után a szociális segítők is külön támogatásban részesülhetnek, de akikre vonatkozóan érvényesek a kiírás szerinti eredmény/indikátor elvárások, **melyek teljesítése feltétele annak, hogy a BMSZ-KI-t ne terhelje támogatás-visszafizetési kötelezettség**

- i) E „bevonás” még nem jelenti azt, hogy rögtön képzésbe fog járni az ügyfél, vagy rögtön munkába áll, illetve ezekhez kapcsolódóan kiköltözik támogatott lakhatásba, de – most már a programon belüli előkészítés/felkészítés, megteendő lépéseket követően – amennyire azt együttes erővel lehet, e lépéseket megtesszük.

Ennek során az ügyfél továbbra is az **esetfelelős szociális munkással** tartja az elsődleges kapcsolatot, de ebben a szakaszban szükség van/lehet **az Álláskereső Iroda, a lakhatási**

⁷ Egyrészt a bevonásra kerülő ügyfelek száma miatt, másrészt az eredeti munkaposztok részleges megtartása miatt két munkatárs fogja részidőben ellátni a „Harmadik Szem” szociális munkási feladatokat – egyikük egyben a TÁMOP projekt szakmai vezetője is.

Minden ügyfél egy konkrét „Harmadik Szem” szociális munkással, egy konkrét foglalkoztatási/képzési, illetve lakhatási mentorral lesz kapcsolatban a segítő folyamat során.

és foglalkoztatási főreferens/mentorok, a potenciális munkáltató, illetve a brigádvezető aktív közreműködésére

- j) A nem könnyű, de eredményorientált segítő munka érdekében szükségesnek látjuk **időközi esetmegbeszélések** (3. esetmegbeszélés) beiktatását, ahol az „EEP Bizottság” tagjai az esetfelelős szociális munkással áttekintik az előrehaladást és a megakadályozásokat, a sikeres visszailleszkedés érdekében
- k) Az Együttes Erővel Program minden egyes ügyfél esetében **záró értékeléssel** zárul, ahol a szakmai összefoglaló értékelést az esetfelelős szociális munkás készíti írásban, a program szakmai vezetője azt kiegészítheti – az értékelés kivonatát az ügyfél is megkapja, sikeres zárás esetén barátságosan reprezentatív körülmények között. Erre a záró értékelésre akkor kerül sor, amikor az ügyfél már (eredményesen) teljesítette mind a – TÁMOP elvárások szerinti – lakhatási, mind a képzési/foglalkoztatási lépéseket
- l) A záró értékelést minden esetben **6 hónapos kötelező utánkövetés** kíséri, melyről az esetfelelős szociális munkás „Összefoglaló az utánkövetés lépéseiről, tapasztalatairól” kiegészítőt juttat el a program szakmai vezetőjéhez

A BMSZKI Együttes Erővel Program keretében tervezett főbb tevékenységek

Azt tervezzük, hogy az első ügyfelekkel történő EEP tervek és megállapodások tető alá hozására **2010. január 1-én** kerülne sor, ezzel a dátummal indulna a BMSZKI EEP – TÁMOP projekt és tartana **2011 december 31-ig**. Ez összesen **24 hónap**.

A **24 hónap alatt összesen 150 hajléktalan ügyfelet kívánunk bevonni** a programba (nem feltétlenül a BMSZKI intézményeiből) és legalább a TÁMOP projekt elvárásainak megfelelő eredményességgel önálló lakhatáshoz és munkaerő-piaci pozíció-javuláshoz hozzásegíteni.

Azt tervezzük, hogy az EEP keretében a 24 hónap alatt

KÉPZÉSI/FOGLALKOZTATÁSI ELEM

- 1) **összesen 90 embert OKJ-s képzés elvégzésében segítünk**
 - a. átlagosan 4 hónapos, 15-15 fős, piacképes képzéseket tervezünk,
 - b. 6 „turnust” tervezünk, melyek közül az első 2010 januárjában indulna,
 - c. magunk „vásároljuk” a képzéseket, így mód lesz a pontos indulásra, jó együttműködésre
- 2) **összesen 60 ember** – Támop eredmény-elvárásoknak megfelelő – **bértámogatás nélküli munkavállalását és munkában tartását segítjük, ebből**
 - a. **48 embert a BMSZKI Kft-ben alkalmaznánk**
 - o az alkalmazásban egy időben 12 ember vehetne részt
 - o 4 „turnust” tervezünk, melyek közül az első 2010 májusában indulna
 - o egy-egy turnus közvetlen vezetését egy brigádvezető látná el
 - o a munkavégzés rendes szerződött, tényleges munkával folya
 - b. **12 ember egyéb piaci szervezeten belüli** – TÁMOP-bértámogatás nélküli - **munkába állításával számolunk**

Mindkét programelem *esélynövelő*, de még messze nem nyújt „végleges megoldást”. **Ezért kiemelten fontos, hogy hozzájuk kapcsolódjon:**

- o Érzékeny és intenzív előkészítés/felkészítés
- o Folyamatos és megszakítás nélküli nyomonkövetés, képzésben/munkában tartás

- Az első naptól kezdve munkahely-keresés, személyes elhelyezkedés-támogatás
- Az első 4 hónapot követően álláskeresési csoportfoglalkozások
- Eredményes első szakaszt lezáró – értékelő, megerősítő - csoportfoglalkozás
- Elhelyezkedést követő rendszeres utánkövetés, munkában tartás
- A hajléktalanellátó rendszerből való kimozdulás az önálló lakhatás irányába

ÖNÁLLÓ LAKHATÁSI ELEM

3) összesen 140 embert segítünk két lépcsős támogatott, önálló lakhatásba

- a. első lépésben minden EEP-ben részt vevő ügyfél részére **6 hónapon keresztül munkásszállón** történő elhelyezést biztosítunk **a TÁMOP segítségével**
- b. második lépésben minden ilyen, munkásszállón lakó és ezen önálló lakhatását sikeresen (egy hónapon keresztül) fenntartó résztvevő számára további **lakhatási támogatást nyújtunk, immár önálló lakásbérletéhez az Összefogás Közalapítvány segítségével** (az Alapítvány szabályai szerint, maximum 12 hónapra, 240.000 Ft támogatás erejéig)

4) mintegy 10 ember esetében kalkulálunk egy lépcsős támogatott, önálló lakhatással

- a. ők a bevonást követően a Rákosszeg parkon lévő, vagy a Szobabérlők Házában lévő, vagy magán-bérlakásban bérelhetnek lakást akár 12 hónapon keresztül a TÁMOP segítségével

E megoldásra elsősorban az kényszerít bennünket, hogy a TÁMOP előírásai szerint **kizárólag számlával igazolt** lakhatás **bérelti díja** számolható el, és a hazai számlánélküli lakásbérbeadás felszámolását - sem a program keretében, sem a jövőben - nem vállalhatjuk és nem is vállaljuk föl.

Ugyanakkor a TÁMOP és ÖKA programok ilyen összekapcsolásával, együttes erővel megoldható, hogy valóságos visszailleszkedési utat építsünk meg ügyfeleink részére.

Ebben az esetben is első lépésben *esélynövelésről*, majd második lépésben tényleges – de még támogatott – önálló lakhatásról van szó.

Ezért itt is kiemelten fontos, hogy az önálló lakhatáshoz vezető lépésekhez kapcsolódjon:

- Érzékeny és intenzív előkészítés/felkészítés
- Folyamatos és megszakítás nélküli nyomonkövetés, támogatott lakhatásban tartás
- Az első naptól kezdve önálló lakáskeresés, személyes „lakásbérlet-keresési” segítségnyújtás
- Az önálló lakhatást követő rendszeres utánkövetés
- A munkajövedelmet biztosító aktivitás fenntartása

A tevékenységek összekapcsolása szempontjából fontos „mozzanat”, hogy

- a foglalkoztatási/képzési programelemet és a lakhatási programelemet időben is szorosan összekapcsoljuk: **aki elkezd a képzést, illetve elkezd a munkába állást, ezzel lényegében egy időben munkásszállóra is költözik – a támogatások segítségével, illetve**

- az ügyfelekkel **eleve „kombinált”** – két külön, de egymáshoz kapcsolt - **támogatott lakhatási megállapodást kötünk**: abban állapodunk meg velük, hogy az EEP keretében 6 hónapos támogatást nyújtunk munkásszállón lakhatáshoz és max. 12 hónapos támogatást nyújtunk önálló lakásbérletre.

A BMSZKI EEP időbeli ütemezésének vázlatos tervét a 24 hónapos időszak alatt a mellékelt ábrán mutatjuk be.

				2 010												2 011												2 012					
szeptember				október	november	december	január	február	március	április	május	június	július	augusztus	szeptember	október	november	december	január	február	március	április	május	június	július	augusztus	szeptember	október	november	december	január	február	március
Beadás-befogadás				kezdeteProjekt																								Projekt vége					
Előkészítés1				Előkészítés2				Előkészítés3				Előkészítés4				Előkészítés5				Előkészítés6													
1. KÉPZÉS				2. KÉPZÉS				3. KÉPZÉS				4. KÉPZÉS				5. KÉPZÉS				6. KÉPZÉS													
				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés									
				BMSZKI Kft.				BMSZKI Kft.				BMSZKI Kft.				BMSZKI Kft.																	
				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés				Utánkövetés													
				Munkásszálló				Utánkövetés																									
				Munkásszálló				Utánkövetés																									
				Munkásszálló				Utánkövetés																									
				Munkásszálló				Utánkövetés																									
				Munkásszálló				Utánkövetés																									

Elérendő TÁMOP-eredmények

